

CSU-Slagelse har hovedsæde i Slagelse og undervisningsafdelinger i Odsherred, Holbæk, Kalundborg, Sorø og Ringsted.

Centret yder rådgivning, vejledning og undervisning til:

- Voksne med synsvanskeligheder
- Skolebørn med synsvanskeligheder
- Småbørn med sproglige vanskeligheder
- Småbørn med hørevanskeligheder, høreapparatbrugere eller CI-brugere
- Skolebørn med svære læsevanskeligheder
- Unge med udviklingshæmning eller særlige behov
- Voksne med læsevanskeligheder
- Voksne med kommunikationsvanskeligheder som følge af erhvervet hjerneskade eller sygdom
- Voksne med stemmeproblemer
- Voksne med stammen
- Voksne med hørevanskeligheder
- Voksne med sindslidelser

September 2010

Optik til synshandicappede

Center for Specialundervisning

Norgesvej 14

4200 Slagelse

Tlf. 58 57 57 60

Lokale optikere

Optikerne kan efter ansøgning og bevilling fra CSU-Slagelse, Synsrådgivningen levere briller, kontaktlinser eller hovedbåren optik samt lupper og lys.

Synsrådgivningen har samarbejdsaftaler med 10 svagsynsoptikere og 19 optikere om levering af optisk-medicinsk briller eller kontaktlinser. Optikerne er geografisk fordelt i Slagelse, Ringsted, Sorø, Holbæk, Kalundborg, Odsherred kommuner.

Samarbejdsoptikernes adresser kan findes på CSU-Slagelses hjemmeside, under synsrådgivningen: www.csu-slagelse.dk

Befordring

Deltagerne skal så vidt muligt selv stå for transporten til undervisningen. Er det ikke muligt, må andet aftales.

Spørgsmål

Alle er velkomne til at henvende sig med spørgsmål til Synsrådgivningen på tlf. 58575760.

Individuel tilpasning

Dette udføres bedre bag en klemlup kombineret med godt lys. Derfor skal luppernes styrke og størrelse afprøves overfor hver enkelt person, så man opnår den bedste sammenhæng mellem styrke og størrelse.

Svagsynsoptik

Optikken har til formål at kompensere for synsreduktionen og kan derfor aldrig erstatte eller genskabe den oprindelige synsfunktion.

Behovet for svagsynsoptik er afhængigt af, hvor stor synsnedsættelsen er, og hvad behovet for læsning og andet nærarbejde er.

Lys

Af alle de hjælpemidler, som bruges til at udnytte en synsrest bedst muligt, er belysningen vigtigst! Optik kan bearbejde lyset på forskellig måde, men uden lys hjælper selv den bedste optik ikke.

Det lys som vi anbefaler til synshandicappede skal have:

- En god afskærmning så det ikke blænder på papir eller i øjnene
- God kvalitet så lampen kan holde længe og evt. bærer en klemlup.
- Sparepærer så lampen kan komme tæt på ansigtet uden at varme

Det vigtigste hjælpemiddel

Omgivelserne spiller ind

Hvad er et synshandicap

Et synshandicap er en betegnelse, der går fra svagsynethed over stærkt svagsynethed til egentlig blindhed. I praksis kan en vurdering af synshandicappet ikke stå alene. Den må altid ses i forhold til personens evne til at kompensere for funktionsnedsættelsen, men den må også ses i forhold til, hvordan omgivelserne spiller ind. Nogle gange fremmer de, andre gange hæmmer de den synshandicappedes mulighed for at deltage i samfundslivet.

Blinde og svagsynede

At se betyder at kunne opfange, opfatte og bearbejde lysstråler til billeder. Det at blive synshandicappet har derfor en stor indvirkning på ens dagligdag, da synet er den sans, som står for 80 % af al information til hjernen.

Hvert år bliver mange danskere synshandicappede. Der er ca. 65.000 personer med en synsstyrke på 30% eller mindre af normalt fuldt syn. Det betyder, at der hver dag året rundt er 19 nye danskere, som bliver svagtseende.

Langt størstedelen af disse skal findes blandt vores ældre medborgere, da det typisk er aldersbetingede lidelser, der er årsag til synsnedsættelsen.

Synet er den vigtigste sans

Fig 1. Visus tavle

Synsstyrken

Synsstyrken angiver øjets evne til at skelne detaljer. Dette kan betegnes som den mindste synsvinkel, hvorunder et symbol kan ses. For en given synsvinkel skal et symbol, for at kunne ses, være større jo længere væk det er.

Dette er grundlaget for opbygning af synstavlen, se fig. 1. Vi skelner mellem at være almindeligt seende, synshandicappet og blind efter definitioner angivet af WHO.

Svagsyn giver ret til hjælpemidler

I lovgivningen skelner man mellem *svagsynsoptik* og *medicinsk-optisk definerede varige øjenlidelser*.

Krav til økonomisk støtte til svagsynsoptik:

Synsstyrken 6/18 eller dårligere og additionen 4.0 D (forskel med afstands - og nærstyrke) og/eller synsfeltindskrænkning på 20° eller mindre.

Lupbrille

Lupbriller bruges særligt i de tilfælde hvor der er behov for mere end 2-3 ganges forstørrelse. Lupbriller bruges primært til læsning, krydsogtværs og hobbyarbejde.

Lupbrillen har den fordel i forhold til de håndholdte lupper, at den synshandicappede har begge hænder fri, så man kan sidde i en så "normal" læsesituation som mulig samt at den lille størrelse gør den nem at transportere rundt.

Lupper

Hvis en hovedbåren løsning ikke giver optimale resultater, kan man anvende håndlupper eller lupper, der påmonteres på lamper (klemlup).

De fleste synshandicappede ønsker at få en stor lup med et stort synsfelt, men dette kan desværre ikke altid lade sig gøre.

Optisk gælder det, at jo større forstørrelse jo mindre bliver luppen og dermed synsfeltet. Lupper findes i mange varianter, der giver optimale forhold i forskellige situationer, så det er ikke altid en god løsning at vælge én lup – flere forskellige lupper kan give et bedre resultat. For eksempel er en lille hånd-/lommelup god til at se på priser i butikker, men ikke velegnet til håndarbejde.

Undersøgelse ved svagsynsoptiker

Svagsynsprøven er specielt tilrettelagt med henblik på at afsløre detaljer omkring den stillede øjendiagnose, samt at finde de/det bedste optiske hjælpemidler til kompensation af synsnedsættelsen. Udover en almindelig synsprøve foretages en undersøgelse af farvesyn, læsesyn, kontrastsyn, orienteringssyn mv.

Hovedbårne løsninger

Den simpleste måde at kompensere for relativt små syns-nedsættelser, er at lave en almindelig brille med øget addition (læsetillæg).

Når additionen bliver meget stor, over 6 dioptrier, er det ikke muligt at tilpasse almindelige briller. Man kan så vælge at lave en læsebrille med den aktuelle styrke.

Kikkert og kikkertbrille

Kikkertbrille er briller som er specieltilpasset til at bruge ved TV, og når man ønsker at se genstande klart på lang afstand.

Kikkert og kikkertbriller fås både monokulære og binokulære alt afhængig af synsstyrke, diagnose og behov.

6/75	0,08	Vejledningssyn og orienteringssyn mangler
6/60	0,01	Socialt blind, muligt at blive medlem i DBS
6/48	0,12	Orienteringssynet svækket
6/18	0,3	Svageende, mulighed for hjælp over Serviceloven
6/12	0,5	Opfylder ikke kravet til kørekort
6/6	1,0	Normalt syn

Synsfeltindskrænkning
Ved synsfeltindskrænkning på 20° eller mindre: Mulighed for hjælp over Serviceloven.
Ved synsfeltindskrænkning på 10° eller mindre: Mulighed for optagelse i DBS.

Figur 2. WHO's indikationer for synshandicap

Hvis man er svagsynet eller har en medicinsk-optisk defineret varig øjenlidelse, kan man få økonomisk støtte til kompenserende hjælpemidler, uden at skulle betale herfor. Herunder også optikunderstøttende hjælpemidler som lys og læseplade.

Henvendelse

Personer, som kommer i kontakt med Synsrådgivningen, er ofte henvist af øjenlæge, øjenafdeling på hospital eller lokal optiker. Svagsynede personer kan også selv henvende sig. Ved personlig henvendelse indhentes indhentes samtykkeerklæring og derefter øjenoplysninger fra ovenstående for at belyse eventuelle øjensygdomme og synstatus.

Visitation

Ved visitationen vurderes det, om der skal foretages en øjenlægeundersøgelse, henvises til intern eller ekstern svagsynsoptiker eller ydes bistand af en synskonsulent.

Medicinsk-optisk definerede øjenlidelse

Personer med en øjensygdom som ikke nødvendigvis giver sig udslag i, at man ser under svagsynsgrænsen har mulighed for tilskud efter Serviceloven § 112 jf. hjælpemiddelbekendtgørelsen § 13 stk. 1, jf. bilag 2.

Indikationer for hjælp til optik

1. Uregelmæssig hornhinde ved fx keratokonus, hornhindear m.v.
2. Defekter i regnbuehinden.
3. Løs øjenlinse, følger efter operation i barnealderen for grå stær (afaki).
4. Smertende øjenlidelser; fx blærer på hornhinden eller kronisk hornhindesår.
5. Stærkt skæmmende øjenlidelser.
6. Sygdomsbetinget dobbeltsyn uden mulighed for operativ korrektion

7. Sygdomsbetinget lysoverfølsomhed
8. Ekstreme optiske synsfejl
9. Børn og unge registreret i synsregistret ved Statens Øjenklinik.
10. Afaki kombineret med synsfeltsdefekter efter indstilling fra Statens Øjenklinik.
11. Myopi større end eller lig med -7 kombineret med kikkertsyn.
12. Ptosebriller (specialstel)
13. Hypermetropi $> +7$ i højst brydende plan til børn indtil 10 år.
14. Andre medicinsk definerede, varige øjenlidelser af tilsvarende sværhedsgrad efter indstilling fra SØ (Statens Øjenklinik).

Øjenprotese

